

סוכה כה: (2 שורות מלמטה) עד כז. (משנה)

ביאורים

שינה ביום: נגמרא נאמר שאסור לאדם לישן ביום יותר מ-60 נשימות. [ונחלקו הדעות בשיעור זה: (1) 3 שעות. (2) יותר מחצי שעה. (3) מעט יותר מ-3 דקות (ביאור הלכה ד,זט)]. **לדעת רש"י** הסיבה לאיסור זה היא מפני ביטול תורה. **ואילו האר"י** כתב שהטעם הוא ע"פ הסוד מחשש שמא בשינת היום תתחבר נפשו עם נשמת רשע (ר' שו"ת רב פעלים ח"ב סוד ישרים סי' ט, שו"ת תורה לשמה סי' תה). בשו"ע (רלא,א) פסק ש"אם אי אפשר לו ללמוד בלא שנת צהריים, יישן. ובלבד שלא יאריך בה, שאסור לישן ביום יותר משנת הסוס שהוא שתין נשמי". אך במחצית השקל כתב שענין השנה ביום תלוי לפי מה שהוא אדם וכפי הצורך לעבודתו יתברך. ובמג"א כתב שבעל נפש יחמיר, ואין שבת בכלל זה.

ברייטות בעניין פטורי מצוות ופטורי סוכה

פטורי מצוות

חתן ושושביניו ובני החופה

תפילה: פטורים (כי אינם מסוגלים להתכוון).

תפילין: פטורים (בגלל שכרות וקלות ראש).

קריאת שמע: חייבים (כי הם מסוגלים להתכוון בפסוק הראשון).

ר' שילא:

חתן פטור גם מקריאת שמע (כי הוא טרוד).

סופרי וסוחרי סת"ם ומוכרי תכלת

פטורין מכל המצוות.

פטורי סוכה

הולכי דרכים: פטורים בזמן הליכתם (כל השנה יוצאים לעיתים מהבית).

ההולכים לדבר מצוה: פטורים אף כאשר חונים בדרך (טרודים במצוה).

שומרי העיר: פטורים בזמן ששומרים.

שומרי גנות ופרדסים: פטורים ביום ובלילה (עליהם לשמור כל הזמן).

מדוע הם לא פטורים מטעם 'עוסק במצוה':

תוס': הפטור הוא רק כשלא יכול לבצע את שתי המצוות,

רש"י: התנא של הברייתא סבר שהעוסק במצוה - אינו

פטור ממצוה.

מדוע לא מחוייב לעשות סוכה במקום ששומר?

אב"י: תשבו כעין תדורו. (ר' רש"י ורש"ש)

רבא: זה יפגע ביעילות השמירה.

ציטוט מהמשנה

2. חולה (אפילו אם אין בו סכנה - ברייתא) ומשמשו פטורים מן הסוכה.

3. אכילת ושתיית עראי מחוץ לסוכה - מותרת.

הסובל מיתושים או מסרחון אדמת הסוכה

הוא - מותר לישון מחוץ לסוכה.

משמשי - חייבים בסוכה [כדין מצטער ולא כדין חולה].

כמה היא אכילת עראי (בפת - תוס')

רב יוסף: 2-3 ביצים. (ראה מצפה איתן)

אב"י: 1 ביצה.

ברייטא

אין לישון שינת עראי מחוץ לסוכה.

הטעם:

רב אשי: גזרה שישן שינת קבע.

רבא: כל שינה אסורה מחוץ לסוכה. [כי אף שינה מועטת מועילה]

ובתפילין שינת עראי מותרת רק אם מניח ראשו בין ברכיו (אז אין חשש שישן שנת קבע ופיח).

ולא חוששים שישן שינת קבע ולכן בתפילין (שבהם האיסור מחשש שיפיח) מותרת שינת עראי תמיד.

שינה בתפילין

מקום התפילין

בידו: אסור גם שינת עראי (שמא יפלו מידו).
מונחות בראשו: קבע אסורה (שמא יפח), ארעי מותרת (בתנאים המוזכרים בהמשך)
במיטתו ליד ראשו: מותרת אפילו שינת קבע.

זמן השינה

ביום: ר"ן: מותר (כי ביום אין דרך בני אדם לישן קבע או לשמש עם האשה).
ר"י: לבחורים נשואים אסור (שמא ישמשו עם נשותיהם).
בלילה: אסורה אפילו שינת עראי (שמא ישן שינת קבע).

שנת ארעי - זמן הילוך 100 אמות

שימש מיטתו עם תפילין: יטול ידיו לפני שיגע בתפילין. (שמא נגעו ידיו במקום הטינופת)

שינה ביום (עיין בביאור):

אסור לאדם לישון ביום יותר משינת הסוס (=60 נשימות).

משנה

כשהביאו לריב"ז ולר"ג אכילת עראי

הם נכנסו לסוכה לאכול זאת.

כשהביאו לר' צדוק אוכל פחות מכיצה

הוא אכל אותו מחוץ לסוכה במפה וללא ברכה.

מכאן שמותר להחמיר ולאכול אכילת עראי בסוכה ואין בזה יוהרא.

אין ללמוד מכאן ששיעור ביצה הוא אכילת קבע (בניגוד לרב יוסף ואב"י),

ייתכן ששיעור אכילת קבע גדול יותר - והמשנה הביאה את השיעור של ביצה כדי ללמד ששיעור חיוב נטילת ידים בברכה הוא בכביצה.